

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

740

Vragen van het lid **Van Raan** (PvdD) aan de Ministers van Economische Zaken en Klimaat en van Financiën over *de klimaatplannen van olie- en gasbedrijven, die ontoereikend zijn om de opwarming van de aarde te beperken tot 1,5C* (ingezonden 28 september 2020).

Antwoord van Minister **Wiebes** (Economische Zaken en Klimaat), mede namens de Minister van Financiën (ontvangen 10 november 2020). Zie ook Aanhangsel Handelingen, vergaderjaar 2020–2021, nr. 375.

Vraag 1

Kent u het rapport «Discussion Paper: Big Oil Reality Check – Assessing Oil And Gas Climate Plans»?¹

Antwoord 1

Ja.

Vraag 2

Onderschrijft u de conclusie van dit rapport dat de klimaatplannen van olie- en gasbedrijven ontoereikend zijn om de opwarming van de aarde te beperken tot maximaal 1,5C, onder andere vanwege hun geplande oliewinning, gaswining en gebrekkige klimaatdoelen? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 2

Het is waar dat de klimaatambities van veel olie- en gasbedrijven niet voldoende zijn om de 1,5C te halen. Het beperken van de CO₂-uitstoot is een bredere verantwoordelijkheid dan alleen die van olie- en gasbedrijven en vergt bijdragen van een ieder. Het is bijvoorbeeld ook aan overheden en burgers om de juiste prikkels te geven aan bedrijven, zodat die hun investeringsgedrag aanpassen.

Vraag 3

Onderschrijft u de conclusie van dit rapport dat deze bedrijven hun klimaatplannen soms mooier presenteren dan ze zijn, zoals Shell het net-zero doel in 2050 promoot zonder daarbij aan te geven dat dit doel op slechts 15% van Shell's uitstoot van toepassing is? Zo nee, waarom niet?

¹ Oil Change International, 23 september 2020 «Discussion Paper: Big Oil Reality Check – Assessing Oil And Gas Climate Plans» (<http://priceofoil.org/2020/09/23/big-oil-reality-check/>)

Antwoord 3

Shell heeft recent zijn klimaatambitie aangescherpt om al voor 2050 mondiaal klimaatneutraal te zijn. Shell neemt in Nederland steeds meer initiatieven op het terrein van duurzame energie. Het kabinet rekent erop dat de olie- en gasbedrijven, zoals Shell, de komende jaren genoeg maatregelen nemen om hun CO₂-uitstoot te reduceren in overeenstemming met hun ambities en de afspraken in het klimaatakkoord. Om dat te borgen hebben we voor alle energie-intensieve industrie, waaronder Shell, een CO₂-heffing die erop stuurdt dat aan de ambities in Nederland wordt voldaan.

Het rapport geeft aan dat naast de CO₂-uitstoot van de installaties van Shell er ook uitstoot is in de keten. Ook die uitstoot moet naar beneden en dat is een verantwoordelijkheid voor iedereen in de keten. Dat geldt dus ook bij de producten die Shell produceert zoals benzine en plastics. De verantwoordelijkheid daarvoor ligt wereldwijd zowel bij Shell, als bij de afnemers en de consument. Shell is, net als andere partijen in de chemische industrie, bezig met het uitwerken van mogelijkheden om een deel van hun productie van plastics te baseren op gerecycled plastic. Dit kan helpen om ook de CO₂-uitstoot van plastics naar beneden te brengen.

Vraag 4

Erkent u dat overheden, zo ook de Nederlandse regering, direct actie moeten ondernemen om de olie- en gasproductie af te bouwen? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 4

Dit kabinet heeft reeds zeer vergaande besluiten genomen tot het afbouwen en beëindigen van de productie in het Groninger gasveld. Het direct afbouwen van de overige olie- en gasproductie in Nederland is niet verstandig. In brieven aan de Tweede Kamer is het kleine velden beleid van het kabinet uiteen gezet (Kamerstukken 33 529, nr. 469 en 32 813; 31 239, nr. 486). Daarin heb ik toegelicht dat het van groot belang is om het gassysteem richting 2050 te verduurzamen, maar dat aardgas nu en het komende decennia nog noodzakelijk blijft voor de productie van elektriciteit en de levering van warmte aan de industrie en de gebouwde omgeving. Volgens het Planbureau voor de Leefomgeving is in 2030 de vraag naar aardgas 33,7% van het primaire energieverbruik. Zolang er nog vraag is naar aardgas, geeft het kabinet de voorkeur aan gaswinning uit de Nederlandse kleine velden op land en op zee, omdat dit beter is voor het klimaat. De CO₂-voetafdruk van geïmporteerd gas is, met name door het transport, aanzienlijk groter dan die van in Nederland geproduceerd gas. Daarnaast zijn de methaanemissies in de Nederlandse gasketen (productie, transport en distributie) laag in vergelijking met andere landen. Ook voorkomt gaswinning uit Nederlandse velden dat de gasinfrastructuur voortijdig wordt ontmanteld en verwijderd, waardoor de gasinfrastructuur in de toekomst mogelijk kan worden hergebruikt voor duurzame energie. Tot slot is gaswinning uit Nederlandse kleine velden beter voor werkgelegenheid en de economie en remt productie in eigen land de toenemende importafhankelijkheid van andere landen.

Vraag 5

Erkent u dat het verlenen van nieuwe licenties voor olie- en gasproductie haaks staat op de klimaatdoelen? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 5

Nee, zoals toegelicht in het antwoord op vraag 4 is aardgas de komende tijd nog noodzakelijk om aan de energievraag te voldoen en is productie uit eigen land beter voor het klimaat.

Vraag 6

Wat vindt u van de beslissingen die andere regeringen (in onder andere Costa Rica, Nieuw-Zeeland, Denemarken, Frankrijk en recent Ierland) hebben genomen om geen nieuwe vergunningen meer te verlenen voor olie- en gasproductie?²

² The Production Gap «2019 Report» (<http://productiongap.org/2019report>)

Antwoord 6

Om de klimaatdoelen te halen is het belangrijk dat het energiesysteem in Nederland en in andere landen richting 2050 wordt verduurzaamd. Ik waardeer het dat Costa Rica, Nieuw-Zeeland, Denemarken, Frankrijk en Ierland via een gedeeltelijke of volledige ban op nieuwe vergunningen voor olie- en gasproductie proberen om het olie- en gasgebruik terug te brengen. In Nederland geef ik, mede gelet op de redenen beschreven in het antwoord op vraag 4, de voorkeur aan andere middelen zoals het faciliteren van de ontwikkeling van duurzame alternatieven voor aardgas en het stimuleren van energiebesparende maatregelen.

Vraag 7

Ziet u de noodzaak voor de Nederlandse regering om te stoppen met het verlenen van nieuwe vergunningen voor olie- en gaswinning? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 7

Ik verwijs u naar het antwoord op vraag 4.

Vraag 8

Erkent u dat olie- en gasbedrijven op dit moment de facto door de Nederlandse regering gestimuleerd worden om te investeren in olie- en gaswinning door fiscale maatregelen zoals de investeringsaftrek? Zo nee, waarom niet? Zo ja, op welke manier gaat u deze stimuleringsmaatregelen afbouwen?

Antwoord 8

Het klopt dat mijnbouwondernemingen worden gestimuleerd in de opsporing en winning van aardolie en aardgas uit de Nederlandse kleine velden. Zoals toegelicht in het antwoord op vraag 4, geeft het kabinet de voorkeur aan winning van aardgas uit Nederlandse kleine velden op land en op zee, daar waar het veilig en verantwoord kan, de voorkeur boven de import daarvan. Dat is beter voor klimaat, werkgelegenheid, behoud van kennis van de diepe ondergrond, behoud van aanwezige gasinfrastructuur en voor de energievoorzieningszekerheid. Daarnaast levert gaswinning uit de Nederlandse kleine velden gasbaten op voor het Rijk. Door het verslechterde investeringsklimaat dreigt de gaswinning uit de Nederlandse kleine velden echter in een versneld tempo af te nemen en vroegtijdig te eindigen. Daardoor dreigt ook de gasinfrastructuur (platforms, putten en pijpleidingen), die mogelijk nog kan worden ingezet in het kader van de transitie naar een duurzame energievoorziening, voortijdig te worden ontmanteld en verwijderd. In een wetsvoorstel tot wijziging van de Mijnbouwwet stel ik daarom voor de bestaande investeringsaftrek te verhogen naar 40%. Deze maatregel draagt bij aan een meer gelijk economisch speelveld voor de Nederlandse gaswinning ten opzichte van die in het Verenigd Koninkrijk, waar de laatste jaren forse maatregelen zijn getroffen om het investeringsklimaat voor de opsporing en winning van aardgas te verbeteren. Daarnaast wijzigt dit wetsvoorstel de bepalingen ten aanzien van het verwijderen en hergebruiken van niet meer in gebruik zijnde infrastructuur en de in dat kader door mijnbouwondernemingen te stellen financiële zekerheden. Die stellen mij in staat meer regie te voeren op de inzet van deze infrastructuur in het kader van de transitie naar een duurzame energievoorziening. Dit wetsvoorstel ligt thans ter behandeling in de Tweede Kamer

Vraag 9

Bent u bereid om de mogelijkheden voor een verbod op reclame voor fossiele brandstoffen en reclame van olie- en gasbedrijven te onderzoeken? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 9

Nee. Het kabinet heeft ingezet op het stimuleren van duurzame energie en het geleidelijk afbouwen van het gebruik van fossiele brandstoffen in lijn met de doelen van het Klimaatakkoord van Parijs en de Sustainable Development Goals-agenda. Daar is het instrumentarium ook op gericht. Diverse olie- en gasbedrijven zoals Shell hebben het Klimaatakkoord ondertekend en hebben zich gecommitteerd. Zij werken aan duurzame alternatieven. Zolang er nog onvoldoende duurzame alternatieven zijn, zijn in

de overgangsfase nog steeds fossiele brandstoffen nodig. Bedrijven moeten de keuze maken waarin zij investeren en kunnen daarvoor reclame maken. Een consument die vindt dat een reclame iets beweert wat niet waar is of dat reclame op een andere manier misleidt of grievend is, kan een klacht indienen bij de Reclame Code Commissie.

Vraag 10

Deelt u de mening dat, zolang fossiele bedrijven niet bereid zijn om hun vervuilende activiteiten af te bouwen in het tempo dat volgt uit onder andere de Intergovernmental Panel on Climate Change (IPCC)-rapporten en het Parijsakkoord, de reclames van olie- en gasbedrijven voor hun zogenaamd meer duurzame producten als een vorm van greenwashing moeten worden gezien? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 10

Zie mijn antwoord op vraag 9. Het is de eigen verantwoordelijkheid van bedrijven hoe zij communiceren zolang ze aan de richtlijnen van reclame code voldoen. Er is een Reclame Code Commissie (RCC) ingesteld die zich met oordeelsvorming bezig houdt.

Vraag 11

Erkent u dat de Nederlandse fiscale maatregelen ten gunste van de fossiele industrie, haaks staan op de doelstelling om de klimaatcrisis in te dammen? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 11

Zoals hieronder wordt aangegeven in het antwoord op de vragen 17 en 18 is het ook mijn inzet om te komen tot afbouw van nationale en internationale subsidiering van fossiele brandstoffen. Maar zolang er onvoldoende duurzame alternatieven zijn voor aardgas is stimulering van gaswinning uit de Nederlandse kleine velden nodig. Daarnaast worden duurzame alternatieven voor aardgas gefaciliteerd en energiebesparende maatregelen gestimuleerd.

Vraag 12

Erkent u dat de Nederlandse energieprijzen voor de industrie relatief laag zijn in vergelijking met de prijzen in buurlanden? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 12

Het adviesbureau PwC heeft de zowel de «kale» energieprijzen in Nederland en andere landen onderzocht, als de prijzen van elektriciteit en gas inclusief heffing (Energiebelasting en ODE). De uitkomsten maken deel uit van de speelveldtoets 2020 (pp. 74–77), die op Prinsjesdag als bijlage bij het wetsvoorstel voor een CO₂-heffing aan de Kamer is gestuurd (zie: Kamerstuk 32 813, nr.308).

PwC concludeert daarin de groothandelsprijzen voor elektriciteit en gas in Nederland ten opzichte van omringende EU-landen relatief laag zijn, maar hoog ten opzichte van de landen buiten de EU, zoals de VS. Daarbij lag in de periode 2015–2019 gemiddelde groothandelsprijs voor elektriciteit in Nederland tussen die in Duitsland (lager) en België (hoger) in. Van gas was de prijs juist in Duitsland hoger en in België lager.

Voorts concludeert PwC dat de effectieve belastingdruk voor grootverbruikers van de heffingen en accijnzen op elektriciteit en gas in Nederland met name door de verhoging van de ODE toeneemt t.o.v. andere landen. Doordat Nederland net als andere EU-landen (verschillende) vrijstellingen en teruggaveregelingen hanteert, is de impact voor een deel van de energie-intensieve bedrijfstakken beperkt. Landen buiten de EU hanteren volgens PwC geen heffing voor grootverbruikers.

Hieruit maak ik op dat de energieprijzen voor de industrie relatief laag of hoog zijn, al naar gelang zij meer concurreren met bedrijven in Europa of daarbuiten.

Vraag 13

Bent u bekend met de plannen van de regering van het Verenigd Koninkrijk omtrent het beëindigen van overzeese steun voor fossiele brandstofprojecten?³

Antwoord 13

Ik heb het bericht gelezen dat de Britse premier opdracht heeft gegeven het gebruik van staatsgaranties voor exportfinanciering, die hebben bijgedragen aan de financiering van projecten voor fossiele brandstoffen over de hele wereld, te herzien. Zoals hieronder wordt aangegeven in het antwoord op de vragen 17 en 18 is het ook mijn inzet om te komen tot afbouw van nationale en vooral internationale afspraken over financiële prikkels voor fossiele brandstoffen. Maar zolang er onvoldoende duurzame alternatieven zijn voor aardgas is stimulering van gaswinning uit de Nederlandse kleine velden nodig. Daarnaast worden duurzame alternatieven voor aardgas gefaciliteerd en energiebesparende maatregelen gestimuleerd.

Vraag 14

Erkent u dat het belangrijk is dat Nederland vergelijkbare stappen gaat zetten ten behoeve van het behalen van de klimaatdoelen? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 14

Ja. Het kabinet vergroent het instrumentarium voor buitenlandse handel en ontwikkelingssamenwerking vanuit de ambitie om de ontwikkeling van duurzame energie te stimuleren en het gebruik van fossiele brandstoffen geleidelijk af te bouwen. Dit is in lijn met de doelen van het Klimaatakkoord van Parijs en de Sustainable Development Goals-agenda. Zoals aangekondigd in de brief van de Minister voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking «Internationaal financieren in perspectief: kansen pakken, resultaten boeken» van 14 februari 2019 (Kamerstuk 34 952, nr. 44), gaat er vanaf dit jaar geen nieuwe steun meer uit het bilaterale financieringsinstrumentarium voor buitenlandse handel en ontwikkelingssamenwerking naar steenkolenprojecten en naar de exploratie en ontwikkeling van nieuwe olie- en gasvoorraden in het buitenland. Daarnaast zet Nederland bij multilaterale banken in op zo ambitieus mogelijke klimaatfinancieringsdoelstellingen, inclusief een uitfasering van de financiering van fossiele energieprojecten. Ten aanzien van het bilaterale generieke exportinstrumentarium (handelsmissies, ambassadeondersteuning en exportkredietverzekeringen) geldt er weliswaar geen inperking, maar is al wel begonnen met vergroening van de verzekeringsportefeuille. Dit gebeurt door de focus te leggen op de ondersteuning van projecten op het terrein van klimaatadaptatie en de energietransitie, bijvoorbeeld door het voor Nederlandse bedrijven aantrekkelijker te maken om voor het uitvoeren van duurzame projecten een beroep te doen op de exportkredietverzekering.

Vraag 15

Kunt u een overzicht geven van alle exportkredietverzekeringen die momenteel uitstaan voor transacties in de olie- en gasector, inclusief steun aan infrastructuur voor de ontginning, productie, transport en verwerking van fossiele brandstoffen (inclusief LNG (Liquefied Natural Gas))? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 15

Dit overzicht kan op dit moment helaas nog niet met voldoende zorgvuldigheid worden gegeven. Op 2 oktober 2020 is de ekv-monitor 2019 met de bijbehorende aanbiedingsbrief aan de Kamer gestuurd (Kamerstuk 2020Z17845). Daarin kunt u lezen dat Atradius Dutch State Business dit jaar de opdracht heeft gekregen met behulp van een externe consultant een methode te ontwikkelen om het aandeel fossiel in de portefeuille op een

³ The Times, 27 juli 2020 «PM cleans up UK's reputation on environment by defunding global oil projects» (<https://www.thetimes.co.uk/article/pm-cleans-up-reputation-by-defunding-foreign-oil-projects-vt68ldlk8#:~:text=PM%20cleans%20up%20UK's%20reputation%20on%20environment%20by%20defunding%20global%20oil%20projects,-Oliver%20Wright%2C%20Policy&text=Boris%20Johnson%20is%20to%20end,country's%20reputation%20on%20climate%20change>)

objectieve manier te kunnen meten. Dat is op dit moment nog volop in ontwikkeling. In de monitor Exportkredietverzekering over 2020 zal hierover worden gerapporteerd.

Vraag 16

Onderschrijft u de stelling dat alle projecten van Atradius en de Nederlandse Financierings-maatschappij voor Ontwikkelingslanden (FMO) in overeenstemming zouden moeten zijn met de 1,5C-doelstelling? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 16

Atradius Dutch State Business (ADSB) is voor de Staat uitvoerder van de exportkredietverzekering (ekv). ADSB heeft zelf geen projecten in tegenstelling tot FMO. Het verzekert alleen op kostendekkende basis exporttransacties van exporteurs voor het risico op non-betaling. Over de inzet van de ekv bij de vergroening en fossiel is op 2 oktober 2020 de ekv-monitor 2019, met de bijbehorende aanbiedingsbrief, aan uw Kamer gestuurd (Kamerstuk 2020Z17845).

Ten aanzien van FMO ziet de Staat als aandeelhouder erop toe dat het in staatsdeelnemingen geïnvesteerde maatschappelijke vermogen op verantwoorde wijze wordt beheerd door de deelneming. In dat licht is de Staat van mening dat staatsdeelnemingen een goed begrip dienen te hebben van de mogelijke impact van klimaatverandering op hun bedrijfsactiviteit en dat zij verantwoordelijkheid nemen voor hun impact op klimaatverandering. Als aandeelhouder verwacht de Staat dat staatsdeelnemingen vooroplopen in klimaat- en milieuprestaties in hun sector, inclusief initiatieven om de uitstoot van broeikasgassen te verminderen. Dit betekent dat staatsdeelnemingen proactief maatregelen dienen te nemen om nadelige milieueffecten te verminderen, naast naleving van nationale en internationale milieueisen. FMO heeft in 2013 reeds doelstellingen opgesteld om de bijdrage aan CO₂-uitstoot te verminderen. De bank heeft verder het doel gesteld om de portfolio in lijn te brengen met de 1,5 graad doelstelling. Daarnaast streeft de bank ernaar om de broeikasgas efficiëntie van de portfolio te verbeteren en financiert FMO koolstof negatieve transacties. De Staat is aandeelhouder op afstand. Het is aan FMO zelf om te bepalen hoe specifieke projecten zich verhouden tot klimaat gerelateerde doelstellingen en andere (impact) doelstellingen.

Vraag 17 en 18

Welke stappen gaat u ondernemen om de financiële prikkels voor de fossiele industrie zo snel mogelijk af te bouwen?

Kunt u met een tijdspad aangeven hoe snel u de financiële prikkels voor fossiele brandstoffen gaat afbouwen?

Antwoord 17 en 18

Op 14 september jl. heb ik de Kamer mede namens de Staatssecretaris van Financiën mijn brief over financiële prikkels voor fossiele brandstoffen doen toekomen (Kamerstuk 32 813 nr. 566). Deze brief is ook aan de orde geweest tijdens het Notaoverleg Klimaat en Energie van 7 oktober jl. In de brief en ook tijdens het debat heb ik aangegeven dat dergelijke financiële prikkels niet passen bij de energietransitie en dat de herziening van de Richtlijn energiebelastingen kansen biedt voor de afbouw van de fiscale regelingen, waarbij de internationale concurrentiepositie wordt gehandhaafd. Voorafgaand aan de Europese discussie over aanpassing van de Richtlijn Energiebelastingen zal ook in de nationale evaluatie van de energiebelastingen aandacht worden besteed aan deze financiële prikkels en aan de mogelijkheden om daar zelfstandig, maar met oog voor het gelijke speelveld, veranderingen in aan te brengen. In de nationale evaluatie energiebelasting (incl. ODE) wordt in het bijzonder aandacht besteed aan het in kaart brengen van informatie die relevant is voor de inschatting van de mogelijkheden en haalbaarheid om fossiele subsidies uit te faseren. De planning is om deze evaluatie in het eerste kwartaal van 2021 af te ronden. De evaluatie zal worden gedeeld met de Tweede Kamer en wordt daarna mede gebruikt in de Europese discussie over de aanpassing van de Richtlijn Energiebelastingen.

Vraag 19

Wat is uw reactie op de onderzoeken van de Eerlijke Geldwijzer waaruit blijkt dat geen enkele grote Nederlandse verzekeraar, pensioenfonds en de meeste banken, concreet publiek beleid hebben waarin staat dat zij investeringen in fossiele energiebedrijven uitsluiten of afbouwen?⁴

Antwoord 19

De fondsen die financiële instellingen beheren en investeren kunnen een belangrijke bijdrage leveren aan de energietransitie. De Nederlandse financiële sector heeft ook toegezegd om hier een bijdrage aan te leveren en zich daarmee ook geïnteresseerd aan het klimaatakkoord. Als onderdeel van dit klimaatcommitment ondernemen instellingen actie om het CO₂-gehalte van hun relevante financieringen en beleggingen in kaart te brengen. Uiterlijk in 2022 presenteren zij ook welke acties ze nemen om bij te dragen aan het klimaatakkoord van Parijs. In deze actieplannen gaan zij ook in op hun reductiedoelstellingen voor 2030 voor al hun relevante financieringen en beleggingen. De afbouw van fossiel kan daarbij een onderdeel zijn van deze actieplannen. Het is echter aan de financiële instellingen zelf om een eigen afweging te maken over wat zij opnemen in deze actieplannen. Daarnaast geldt over het algemeen dat het kabinet van alle Nederlandse bedrijven die internationaal ondernemen, waaronder banken, verzekeraars en pensioenfondsen, verwacht dat zij de OESO-richtlijnen voor Multinationale Ondernemingen (OESO-richtlijnen) en de UN Guiding Principles on Business and Human Rights (UNGP's) naleven. Dit houdt onder meer in dat bedrijven Internationaal Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen (IVMO)-beleid opstellen, bijvoorbeeld over of zij wel of niet investeren in fossiele energiebedrijven, dit beleid naleven en hier ook verantwoording over afleggen. Op het gebied van IMVO zet het kabinet, zoals aangekondigd in de beleidsnota «Van voorlichten tot verplichten: een nieuwe impuls voor IMVO» (Kamerstukken II 2020–2021, 2020Z19175), in op een doordachte mix van maatregelen met een verplichting tot het toepassen van gepaste zorgvuldigheid (bij voorkeur op Europees niveau) als belangrijkste element.

Vraag 20

Wat gaat u doen om van Nederland een internationale koploper te maken in het afbouwen van financiële prikkels voor fossiele brandstoffen?

Antwoord 20

Zie de antwoorden op vragen 14, 17 en 18.

Vraag 21

Hoe gaat u tijdens de aanstaande «Finance in Common Summit» in Parijs het leiderschap tonen dat nodig is om zo snel mogelijk een einde te maken aan financiële prikkels voor fossiele brandstoffen?

Antwoord 21

De «Finance in Common Summit» is een bijeenkomst van en voor ontwikkelingsbanken, waarbij overheden geen prominente rol zullen spelen (<https://financeincommon.org/>). Er is in de aanloop naar deze bijeenkomst dan ook geen uitzicht op een rol voor de Nederlandse regering. Wel zal FMO, samen met de Europese bilaterale ontwikkelingsbanken (EDFI's), de ruimte krijgen om hun leiderschap op klimaatbeleid te onderstrepen.

Vraag 22 en 23

Deelt u de mening dat het, gezien de negatieve klimaatimpact en de gebrekkige huidige klimaatplannen van Shell en BP, erg vreemd is dat Shell en BP een platform krijgen tijdens de aanstaande klimaatdag op 12 oktober? Zo nee, waarom niet?
Hoe gaat u voorkomen dat Shell en BP zich tijdens de klimaatdag duurzamer zullen voordoen dan ze zijn?

⁴ Eerlijke Geldwijzer (<https://eerlijkegeldwijzer.nl/home-eerlijke-geldwijzer/nieuws/>)

Antwoord 22 en 23

Nee. Bedrijven als Shell en BP zijn niet alleen grote uitstoters, maar ook belangrijke spelers om tot oplossingen te komen. De klimaatdag heeft laten zien dat het goed is om bedrijven als Shell uit te nodigen, niet alleen om te vertellen wat ze doen, maar ook om ze kritisch te kunnen bevragen. Daarmee is volgens mij ook voorkomen dat ze zich duurzamer voordoen dan ze zijn.

Vraag 24

Bent u bereid om de deelname van Shell en BP aan dit event te schrappen?
Zo nee, waarom niet?

Antwoord 24

Nee. De klimaatdag heeft inmiddels plaatsgevonden en Shell heeft daar aan deelgenomen.

Vraag 25

Kunt u deze vragen vóór 12 oktober 2020 beantwoorden?

Antwoord 25

Nee, dat is helaas niet gelukt.